

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Допускається до захисту

завідувач кафедри менеджменту

назва кафедри

Ю.С.Гринчук професор, Ю.С.Гринчук

підпис, вчене звання, прізвище, ініціали

«18» серпня 2023 року

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ТОВ "АГРОФІРМА «КОЛОС»)**

Виконала: Тітов Андрій Євгенійович
прізвище, ім'я, по батькові.

Тітов
підпис

Керівник: доцент, Биба Валентина Анатоліївна
вчене звання, прізвище, ініціали

Биба
підпис

Рецензент: доцент, Однорог Максим Анатолійович
вчене звання, прізвище, ініціали

Однорог
підпис

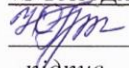
Я, Тітов Андрій Євгенійович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Затверджую

гарант _____ ОПП
«Менеджмент»
 _____ Н. С. Тришчук
підпис, вчене звання, ініціали, прізвище
«18» грудня 2022 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра
Тітову Андрію Євгенійовичу

прізвище, ім'я та по батькові

Тема: Управління витратами в операційній діяльності підприємств (за матеріалами тов "Агрофірма «Колос»)

Перелік питань, що розробляються в роботі: аналіз теоретичних аспектів сутності витрат операційної діяльності підприємства, визначення ролі управління витратами в управлінні підприємством, аналіз економіко-організаційних засад діяльності підприємства, оцінка витрат виробництва, напрями підвищення ефективності системи управління витратами.

Вихідні дані: закони України, правові та нормативні акти Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, матеріали Державної служби статистики України, опубліковані дані галузевих статистичних досліджень, первісні фактичні матеріали ТОВ "Агрофірма «Колос», монографічні і періодичні українські та зарубіжні видання.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Період виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	січень-лютий 2023	виконано
Теоретико-методична частина	березень-квітень 2023	виконано
Аналітична частина	травень-липень 2023	виконано
Рекомендаційна частина	серпень-вересень 2023	виконано
Оформлення роботи	жовтень 2023	виконано
Перевірка на плагіат	листопад 2023	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	листопад 2023	виконано
Подання на рецензування	грудень 2023	виконано

Керівник роботи

підпис

Біба В.А.

вчене звання, ініціали, прізвище

Здобувач

підпис

Тітов А.С.

ініціали, прізвище

Дата отримання завдання «20» грудня 2022 р.

РЕФЕРАТ

Тітов А. Є. «Управління витратами в операційній діяльності підприємств (за матеріалами ТОВ «Агрофірма «Колос»)»

Досліджено теоретичні аспекти сутності витрат операційної діяльності та управління витратами підприємства, розглянуто напрями формування ефективної системи управління витратами в управлінні підприємством.

Використано сукупність загальнонаукових методів пізнання економічних явищ і процесів: аналізу й синтезу; теоретичного узагальнення; абстрагування та порівняння; системний; графічний.

Здійснено оцінку умов ведення господарської діяльності підприємства, проаналізовано структуру витрат підприємства за елементами та статтями, результати фінансово-господарської діяльності.

Зроблено висновок, що у процесі формування ефективної системи управління витратами підприємства необхідно здійснювати заходи оптимізації витрат із визначенням місця їх виникнення та центрами відповідальності, враховуючи зовнішні і внутрішні фактори впливу.

Одержані результати можуть бути використані підприємством в управлінській діяльності з метою формування системи управління витратами операційної діяльності, зокрема у тваринництві, з метою підвищення ефективності роботи.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 54 найменувань; містить 101 сторінку, 21 таблицю, 6 рисунків, 3 додатки.

Ключові слова: витрати підприємства, оптимізація витрат, управління витратами, управління підприємством.

ANOTATION

Titov A. "Cost management in the operating activities of enterprises (based on the materials of "Agrofirma Kolos" LLC)"

The article investigates theoretical aspects of the essence of operating expenses and cost management of the enterprise, considers directions of formation of an effective cost management system in enterprise management.

A set of general scientific methods of cognition of economic phenomena and processes is used: analysis and synthesis; theoretical generalization; abstraction and comparison; systemic; graphic.

The conditions for conducting economic activity of the enterprise are assessed, the structure of the enterprise's expenses by elements and items, and the results of financial and economic activity are analyzed.

It is concluded that in the process of forming an effective cost management system of an enterprise, it is necessary to implement cost optimization measures with the determination of their place of origin and centers of responsibility, taking into account external and internal factors of influence.

The obtained results can be used by the enterprise in its management activities in order to form a cost management system for operating activities, in particular, in the breeding industry in order to improve work efficiency.

The master's thesis consists of 101 pages and includes 21 tables, 6 figures, 3 appendices.

Keywords: enterprise costs, cost optimization, cost management, enterprise management.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Сутність та класифікація витрат в операційній діяльності.....	9
1.2. Роль управління витратами в управлінні підприємством.....	19
Висновки до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МІСЦЯ ВИТРАТ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	36
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Агрофірма «Колос».....	36
2.2. Оцінка досягнутого рівня витрат підприємства.....	46
2.3. Аналіз ефективності виробництва у ТОВ «Агрофірма «Колос».....	56
Висновок до розділу 2.....	58
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	60
3.1. Напрями формування ефективної системи управління витратами на підприємстві.....	60
3.2. Системне планування витрат виробництва як напрям підвищення ефективності управління витратами.....	70
Висновок до розділу 3.....	84
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
ДОДАТКИ.....	99

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Голов С.Ф. Управлінський облік : підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2018. 400 с.
2. Коба О. В. Витрати підприємства та їх класифікація для потреб управління й економічного аналізу. Причорноморські економічні студії. 2016. № 4. С. 99—103.
3. Лега О. В., Яловега Л. В. Управлінський облік витрат виробництва в умовах автоматизованої обробки інформації. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2016. № 2. С. 75—80.
4. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : Наказ Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text>
5. Сопко В., Овсюк Н. Облік витрат на соціальний захист працівників підприємства. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2017. № 2 (91). С. 108—125.
6. Фостолович В. А., Фостолович Р. С. Інформаційні ресурси при формуванні собівартості продукції в системі управління підприємством. Ефективна економіка. 2018. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/162.pdf
7. Фостолович В. А. Основні аспекти сучасного підходу до системи управління сільськогосподарським підприємством. Ефективна економіка. 2017. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5597>.
8. Шевчук О. А. Імплементация автоматизованої інформаційної системи обліку в практичну діяльність вітчизняних підприємств. URL: <https://dspace.uzhnu.-edu.ua/jspui/bitstream/lib/13121/1/%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9E.%D0%90.pdf>
9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
10. Про затвердження Національного положення (стандарту)

бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2014 № 73. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

11. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

12. Абрамова О. В. Аналіз витрат операційної діяльності підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2015. 22 с.

13. Адамовська В. С., Брітан Н. В. Удосконалення управлінського обліку витрат операційної діяльності як один з напрямів бізнесу. Агросвіт. 2015. № 8. С. 58-61.

14. Бенькович А. Є., Ломтева І. М., Сначов М. П.. Оптимізація витрат діяльності на підприємстві. Проблеми економіки транспорту: зб. наук. праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. 2017. Вип. 13. С. 7-11.

15. Бондаренко Н. М., Устименко А. К. Собівартість продукції: економічна сутність та її види. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 11. Ч. 2. С. 51-54.

16. Голомб В. В. Планування та економічне обґрунтування шляхів зниження собівартості продукції. Інфраструктура ринку. 2016. Вип. 2. С. 140-143.

17. Дощич Г. А. Дослідження актуальних проблем управління витратами підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2012/Economics/10_120778.doc.htm

18. Дьордяй В. П. Класифікація операційних витрат підприємств енергорозподільчої галузі. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 17. С. 826-830.

19. Догадайло Я. В. Калькуляція собівартості робіт організації дорожнього господарства. Економіка транспортного комплексу. 2016. Вип. 27. С. 1-12.

20. Дубей Ю. В. Оперативне і стратегічне управління витратами на промисловому підприємстві. Економічний вісник. 2017. № 1. С. 125-132.

21. Євтушевська О. О. Особливості обліку і аналізу витрат діяльності на підприємствах виноробної галузі. Економіка харчової промисловості. 2018. Т. 10. Вип. 1. С. 81-85.

22. Колісник Г. М. Зарубіжний досвід державного регулювання витратами підприємства та його адаптація в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Вип. 8. Ч. 1. С. 106-111.

23. Маниліч М. І., Миронюк О. В. Собівартість продукції: теоретичний аспект. URL: <http://archive.nbu.gov.ua>

24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%2023_ukr.pdf

25. Міжнародні стандарти. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/info/100011429-mizhnarodni-standarti>

26. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник / М. Ф. Огійчук, Л. О.Сколотій, М. І. Беленкова та ін.; за ред. проф. М. Ф. Огійчука. 7–те вид., перероб. і допов. К. : Алерта, 2016. 1040 с.

27. Олійник С. О. Особливості обліку та управління витратами на підприємстві. Журнал науковий огляд. 2017. № 5 (37). С. 1- 13.

28. Про внесення змін до Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” : Закон України від 12.05.2011 р. № 3332-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2435-20#Text>

29. Семчук І. В. Шляхи підвищення ефективності управління витратами на підприємстві. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 22. С. 544-548.

30. Спіцина В. В., Сіренко Н. М. Механізми управління витратами сільськогосподарських підприємств в умовах економічної. Молодий вчений. 2017. № 1 (41). С. 705-709.

31. Цуркан І. М. Удосконалення управління витратами сільськогосподарського підприємства на основі економіко-математичного моделювання. Науковий диспут: питання економіки та фінансів: збірник тез наукових робіт IV Міжнар. наук.-практ. конф. 2015. С. 68-71.

32. Радіонова Н. Й. Класифікація витрат підприємства як інструмент управління. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 64. С. 74-80.
33. Свиноус І. В., Гаврик О. Ю., Іванова Л. С. Економічний зміст витрат виробництва в системі управління сільськогосподарським підприємством. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 17. С. 17-21.
34. Свистун Л. А. Удосконалення системи управління витратами підприємства в умовах нестабільної економіки. Економіка і регіон. 2017. № 4. С. 59–62.
35. Скрипник М. І. Організація обліку витрат у розрізі центрів витрат та центрів відповідальності. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/organizaciya-obliku-vitrat-u-rozrizi-centriv-vitrat-ta-centriv-vidpovidalnosti.html/>
36. Тарасенко С. І. Інтегрована концепція управління витратами підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2015. Вип. 13 (4). С. 84-87.
37. Фостолович В. А., Сімаков О. О. Місце управління витратами в сучасній системі управління підприємством. Економіка та держава. 2019. № 10. С. 36–45.
38. Цимбалюк Л. Г., Скричун Н. П. Чинники, резерви та шляхи зниження витрат виробництва як основа зменшення ціни. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2019. № 3(15). С. 88-95.
39. Чернікова С. Ю. Бережливе виробництво - новий підхід до управління витратами. Праці економіко-соціально-гуманітарного факультету. Збірник наукових статей. Київ. 2016. Вип. 3. URL: <http://econom-lib.com>
40. Чернецька О. В. Операційний леверидж як інструмент управління витратами в сільськогосподарських підприємствах. Інноваційна економіка. № 1. 2020. С. 130–131.
41. Шеленко Д. І., Матковський П. Є. Управління витратами виробництва у системі контролінгу підприємницьких структур. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 22-23 березня 2022 р. Львів: ЛНУП, 2022. Ч. 2. 320 с.
42. Шестерняк М.М. Економічний аналіз: перспективи розвитку.

Економічний і соціальний розвиток України у XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації : збірник тез доповідей XV Ювілейної Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених (м. Тернопіль, ТНЕУ, 29-30 березня 2018 р.). Тернопіль: «Економічна думка ТНЕУ», 2018. С. 233-235. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/28188/1/233.PDF>

43. Шестерняк М. М. Сучасний стан розвитку економічного аналізу. Соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: зб. матер. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 18 квітня 2018 р.) у 2-х т.: Т.1. Тернопіль: Крок, 2018. С. 121-123. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/30130/1/121.PDF>

44. Шулла Р. С., Попик М. М. Інформаційно-аналітична підтримка прийняття управлінських рішень туроператора на основі системи «Ускладненого директ-костингу». Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2020. Вип. 2(142). С. 88–99.

45. Kostetska N. I., Litkovets Yu. O. Risk cost management in Ukraine's fat and oil industry. Economic and social development of Ukraine in XXI century: national vision and globalization challenges: Collection of scientific articles. Oklahoma City, 2017. P. 46–48.

46. Schweitzer M., Küpper H.-U. Systeme der Kosten und Erlösrechnung. München: Verlag Franz Vahlen, 2015. 907 p.

47. Пастушенко В. І. Порівняльна характеристика методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції: зб. наук. праць. Київ: КНЕУ, 2017. С. 250-251.

48. Пархоменко Л. А., Малюга Л. М., Фротер О. С., Нижник І. О. Методи обліку та управління операційними витратами. Економіка та держава. 2022. № 1. С. 50-54.

49. Піскун А.В. Теоретичний аспект управління витратами підприємства. Науковий погляд: економіка та управління. 2020. № 4 (70). С. 55-59.

50. Маркіна І. А., Вороніна В. Л., Рудич А. І. Теоретичні основи управління витратами підприємства. Держава та регіони. Серія: Економіка та

підприємництво. 2020. № 4 (115). С. 140-147.

51. Миронова Ю.Ю. Маржинальний підхід до аналізу витрат виробництва машинобудівних підприємств. Економіка і регіон. 2016. № 3. С. 132-140.

52. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (Видання 2016-2017 років); пер. з англ. К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2018, частина 1. 1142 с.

53. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (Видання 2016-2017 років); пер. з англ. К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2018. частина 2. 532 с.

54. Назаренко Т. П., Франчук І. Б., Вітер С. А. Методичні аспекти обліку та управління витратами на виробництво продукції. Економіка та держава. 2021. № 7. С. 83-89.